

Yargı Performansını Güçlendirmek

■ Av. Mehmet GÜN

ALMAN VE İNGİLİZ YARGILARININ PERFORMANS KARŞILAŞTIRMASININ **Türk Yargısı** İÇİN ZORUNLU KILDIĞI VAKIA VE DELİLLERİN TAM VE DOĞRU İFŞASI, YARGIYI TOPLUMA MALİYET OLMAKTAN ÇIKARARAK **Türk Hukukçularını** HİZMET İHRAÇ EDER HALE GETİRECEKTİR.

Türkiye'de, 2014 yılında 100.000 kişiye düşen hakim sayısı 11,4 olup bu rakam AB ülkelerinde 10,4 - 11,5 aralığında iken Almanya'da 23,9 hakimle en yüksek; İngiltere'de ise 3,3 hakimle en düşüktür. Almanya AB ortalamasının 2, İngiltere'nin 8 katı kadar; İngiltere ise AB ortalamasının 3'te 1'i; Almanya'nın 8'de 1'i kadar fazla hakim çalıştırmaktadır.

Aynı yıl içinde açılan dava sayısı Türkiye'de 3.706.000, İngiltere 2.815.000 ve Almanya'da 5.064.000 olup, nüfus ve ekonomiye göre karşılaştırılabilir büyüklüktedir.

İngiltere'de 1 hakime düşen dava sayısı 1.487 ile 262 dava düşen Almanya'nın 7 katı, 419 dava düşen Türkiye'nin 3 katı daha fazladır. Bir Türk hakim, 1 Alman hakim iki katı; İngiliz hakim ise yaklaşık 3'te biri kadar davaya bakması gerekmektedir. İngiliz hakim gerekmemektedir. İngiliz hakim iş yükü altında boğulmakta; dava sayısını Almanya seviyesine indirmeye çalışmaktadır.

İngiliz yargısı, davaların % 98'inde uzlaşma sağlarken Alman yargısı sadece % 38'ini sulh edebilmekte. Türkiye'de ise durum oldukça vahim... Türkiye'de davaların % 2'nde bile sulh sağlanamamakta. Davaların % 98'inde tatmin edici olmayan kararlar veren yargı, toplumda uzlaşmayı artırıp ihtilafları azaltmak yerine adeta körüklemekte olan mahkemeler, uyuşmazlıkları barışla sonuçlandırılarak uzlaşma yeri değil, tam tersine yeni uyuşmazlıklar doğurma yeri haline gelmiş bulunmaktadır.

Yargıdan memnuniyet aynı seviyelerde olan Almanya'da hakim çokluğundan ve yargı bütçesinin yüksekliğinden; İngiltere'de ise yüksek yargılama maliyetlerinin adalet erişim hakkını fiilen kısıtladığından şikayet edilmektedir.

2014 yılında Yargı bütçesi Almanya'da 12,7; İngiltere'de 6; Türkiye'de ise 2,5 Milyar Avro'dur. Almanya, İngiltere'deki adalet erişim şikayetlerini İngiltere'nin iki katı bütçe ayırmak ve 8 katı fazla hakim çalıştırmak suretiyle çözmüş olmasına karşın; ancak yine de İngiltere'nin 3'te biri kadar uzlaşma performansı gösterebilmektedir.

100.000 Kişiyeye Düşen Dava Sayısı

Arada bu kadar bariz ve büyük fark olmasının temel sebebi, İngiltere'de her uyuşmazlıkta olayların ve delillerin -aleyhe olsa bile - dürüstçe tam ve doğru ifşa ve ibrazı geçerli iken Almanya'da iddiayı ispat etme - ispat edilebilecek şeylerin iddia edilmesi sisteminin geçerli olmasıdır.

Tam ve doğru ifşa ve ibraz sistemi, hakim davadaki iş yükünü % 90 azaltırken tarafları uzlaşmaya zorlamakta; yargılamada mahkemeye düşen iş yükünü azaltarak her daim iyiye giden bir döngü oluşturmaktadır. 2011 yılındaki bir ankete göre tam ve doğru ifşa sistemine sahip olan İngiltere, Hollanda ve İsviçre'de yargı hizmetlerinden memnuniyet ve yargılama hızı, bu sisteme sahip olmayan ülkelere göre oldukça yüksektir.

Almanya'dan iktibas edilmiş olan iddiayı ispat etme sistemi, Türkiye'de yozlaşmış; uyuşmazlık konusu olaylar ve delilleri tarafların işlerine geldiği şekilde cimizlayarak ifşa ve ibraz etmesine, yargılamaların da mahkemeyi kandırma çabasına dönüşmüştür. Bu yozlaşma doğal ve kaçınılmazdır. Çünkü Aman toplumu düzen, organizasyon ve onu iyi işleten mekanizmalara itibar eder; bireylere itimadını en sona bırakır. Bu konularda Alman toplumundan çok farklı olan Türk toplumunda bireylere ve onların iyi niyetine daha çok itimat edilmekte; düzen ve organizasyon, bireylerin inisiyatifine daha çok bırakılmaktadır. Türkiye, sosyolojik ve kültürel olarak farklı olduğu Alman yasalarını tercüme ve iktibas etmesinin sonuçlarının farkında olmalıdır.

Türkiye, İngiltere ve Almanya arasındaki farklar, başarı ve zayıflıklar analiz edilip dersler çıkarılarak bu farkındalığı sağlayabilir; adalet erişim hakkını güvence altına alırken yargısını ve yargılamalarını etkin ve verimli çalıştıracak kendine özgü bir sistem kurabilir. Yargı performansı, Türkiye'nin kendi ihtiyaçlarına cevap veren özgün bir tam ve doğru ifşa ve ibrazı getirilmesi suretiyle kolaylıkla artırılabilir.

Tam ve Doğru İfşa ve İbrahim, yargının tüm paydaşlarına büyük kazançlar ve fırsatlar getirecektir. Önlerine tekemmül etmiş dosyalar gelmesi, hakimlerin hızlı ve sıhhatli kararlar vermelerini, adalette

“YARGI PERFORMANSI, TÜRKİYE’NİN KENDİ İHTİYAÇLARINA CEVAP VEREN **Özgün Bir Tam ve Doğru İfşa ve İbrahim** GETİRİLMESİ SURETİYLE KOLAYLIKLA ARTIRILABİLİR.”

kaliteyi ve saygınlıklarını artıracaktır. Avukatların sorumlulukları, iş kaynakları hızla artacak, paralel olarak etkinlik ve saygınlıkları yükselecek; hem adalet güveni güçlenecek hem de daha az sayıda hakimle daha çok sayıda ve daha yüksek kalitede hizmet üretilebilecek; toplumda uzlaşma ve işbirliği kültürü hızla gelişecektir.

Yargı Türkiye'ye maliyet olmaktan çıkarak yüksek katma değer sağlar hale gelmesi, hukuk sektörünün büyüyerek Türkiye'yi uluslararası uyuşmazlık çözüm merkezi haline getirmesi, Türk hukukçuların hizmet ihraç eder hale gelmesi hayal değildir; gerçekleşmesi için uyuşmazlık çözümünde dürüstlük ilkesinin tam ve doğru ifşa yoluyla sağlanması yeterlidir.

Av. Mehmet GÜN

Gün+Partners

mehmet.gun@dahaiyiyargi.org

Hakim Başına Düşen Dava Sayısı

414

Türkiye

1.487

İngiltere

262

Almanya

12.770

Toplam Yargı Bütçesi (Milyar Euro)

6.006

İngiltere

2.455

Türkiye